

Achtergronden bij en onderbouwing van paragraaf 4. Geluidbelasting in onze schriftelijke bijdrage voor de vergadering van de commissie WAMEN van 7 februari 2011.

Windparken op het platteland worden thans m.b.t. geluid beschouwd als snelwegen en vliegvelden. Dat blijkt uit de schriftelijke antwoorden van minister Huizinga op de vragen gesteld tijdens het A.O. met de Tweede Kamer van 15 september jl. De strekking daarvan is dat de nu in ontwikkeling zijnde windturbineparken eigenlijk een soort nieuwe nationale grootschalige infrastructuur vormen. Daarom is er geen gebiedsdifferentiatie van de nieuwe geluidsnorm en geldt overal de maximaal toelaatbare norm voor snelwegen en vliegvelden. Hiermee vergeleken zou de minister volgens deze dialectiek de normen dus niet verruimen. Maar een objectieve vergelijking met de huidige geluidnormen leert dat de ontwerp AMvB wel degelijk verruiming van de normen inhoudt, zoals hieronder zal blijken. Dat is overigens in lijn met mevr. Cramer's aankondiging in juli 2009 dat zij de belemmeringen voor de plaatsing van windturbines weg zou nemen.

De geluidsnorm voor windturbines is verruimd. Tot 31 december 2010 gingen de geluidsregels uit van het bestaande achtergrondgeluid als norm. Evenals andere nieuwe activiteiten mochten ze niet meer geluid produceren dan de omgeving. In de toen geldende "*Handreiking Industrielawaai en Vergunningverlening*" en het "*Activiteitenbesluit*" en de bijbehorende adviezen werd voor landelijk gebied een nachtnorm van maximaal 35 dB aanbevolen.¹ Deze norm geldt bijvoorbeeld voor de gemeente Zijpe, en ook voor het windpark dat al jaren in de Noordoostpolder staat!

De ambtenaren van het voormalige ministerie van VROM adviseerden gewoonlijk 40 dB als norm te hanteren.² Dit advies was op zijn minst misleidend, en ging nog wel eens met niet al te nette pressie op gemeentes, o.a. op de gemeente Zijpe, gepaard.

Sinds januari geldt een nieuwe, ingewikkelde norm: 47 Lden. Volgens de Minister is 47Lden vergelijkbaar met een daadwerkelijke belasting van 41 dB. De norm op het platteland wordt met Lden 47 dus, vergeleken met wat nu wordt toegepast bij vergunningplichtige windparken en andere industriële activiteiten met 6 dB verruimd³, met als reden: van nu af aan gelden de normen voor snelwegen en vliegvelden.

Voorbeeld is het windpark Urk/Noordoostpolder, ook daar wordt de norm verruimd. Het MER voor dit park geeft geluidskaarten voor zowel 47Lden als voor de bestaande norm, zonder ze overigens met elkaar te vergelijken (fig.2). Door toepassing van 47Lden is het gebied dat teveel belast wordt ineens vier keer zo klein geworden.

In feite is de verruiming van de norm nog groter dan het ogenschijnlijk het geval is. Volgens de Minister komt 47Lden overeen met daadwerkelijke belasting van 41 dB. Dit zou inderdaad het geval zijn bij continue belasting, gedurende 365 etmalen in een jaar. Maar omdat Lden een gemiddelde waarde over een jaar is, pakt de praktijk anders uit. Als de molens de helft van de tijd stilstaan, en dat is in ons windklimaat regel, dan betekent 47Lden gedurende de rest van de tijd een continue belasting van 44 dB, wat nog eens een extra een verdubbeling van de geluidbelasting betekent (fig. 1).⁴ En in feite geeft de figuur nog een te gunstige voorstelling van zaken omdat windmolengeluid niet constant is, maar pieken en dalen vertoont. Hierdoor zullen windmolens in de praktijk vaak nog veel meer lawaai mogen maken dan de figuur aangeeft.

Wat zou er moeten gebeuren. Een nette geluidsnorm zou voor het platteland, in feite het hele gebied boven het Noordzeekanaal, aanzienlijk lager moeten zijn dan 47Lden. Het lage omgevingsgeluid dat daar bijna overal geldt zou, zoals hierboven uitgelegd, een 9 dB lagere norm vereisen. Als de Provincie toch aan de Lden methodiek wil vasthouden, zou voor het landelijke gebied een norm van 38 Lden vereist zijn.

¹ Voor de volledigheid, al deze regels staan overdag 10 dB en 's avonds 5 dB meer geluid toe.

² Zij baseerden dat op de Windnormcurve in het activiteitenbesluit (WNC40). Deze curve geeft echter slechts een vuistregel voor industriegebieden, een gemiddelde waarde voor het hele land, zeker niet voor landelijke gebieden.

³ Een verruiming met 6 dB betekent dat vier maal zoveel geluid mag worden geproduceerd vergeleken met vorig jaar..

⁴ De stap van 9 dB (van 35 naar 44 dB) betekent in totaal dus dat acht maal zoveel geluid mag worden geproduceerd.

Andere aspecten van de nieuwe geluidsregels.

Gebiedsdifferentiatie wordt opgeheven. De Minister ging stelselmatig de vergelijking met de bestaande normen voor ander industrielawaai en met wat er gold voor vergunningplichtige windparken op het platteland uit de weg: anders was meteen gebleken hoezeer zij de norm oprekte. Zij verliet de gebiedsdifferentiatie en schrijft voor heel Nederland, inclusief stille landelijke gebieden, een standaardnorm voor die nog hoger is dan de huidige norm voor industriegebieden. De thans voor industriegebieden geadviseerde norm is ongeveer 40 dB ('s nachts). Maar 47Lden is een aanzienlijk hogere belasting zoals hiervoor is uitgelegd.

De vergunningplicht wordt opgeheven. De nieuwe norm geldt van rechtswege overall, ook voor het platteland, zonder dat er nog een toetsing door het lokale bevoegde gezag aan te pas komt. Akoestisch gezien is heel Nederland, voor zover het windmolens betreft, nu dus snelweg of vliegveld geworden! Voorts geldt de norm voor iedere windturbine, groot of klein, ook de afzonderlijke windturbine van een particuliere ondernemer; ook hij kan van rechtswege de hoeveelheid herrie van een snelweg op het huis van zijn buurman maken, geen gemeente die er nog iets aan kan doen. Althans, als hij die herrie met een windmolen maakt. Voor alle andere bronnen blijven gewoon de goede oude normen gelden. En die zijn op het platteland zo'n 10 decibel strenger en hebben ook niet de rare dosismaat Lden.

Doordat vergunningplicht wordt verlaten verliezen de burgers hun rechtsbescherming. De Minister brengt vrijwel alle windturbines, hoe groot ook, in de AMvB onder. Ze vallen hiermee onder algemene regels en er zal geen milieuvergunning meer nodig zijn. Het gevolg van het voorstel van de Minister is, dat als iemand op het platteland windturbines wil plaatsen, hij ze zo dicht bij woningen van omwonenden mag zetten dat de geluidsbelasting van die woningen wordt als naast een snelweg. Omwonenden kunnen daar niet langer in beroep bezwaar tegen maken.

Ook verlies aan rechtsbescherming doordat handhaving 47Lden door immissiemeting onmogelijk is. De ontwerp AMvB biedt geen mogelijkheid om door directe geluidmeting te controleren of een turbinepark aan de norm voldoet. Alleen achteraf, na verloop van een jaar, kan een schatting gemaakt worden van de gemiddelde hoeveelheid geproduceerd geluid. De uitkomst van de schatting hangt bovendien voor een groot deel af van productiegegevens van de turbine-eigenaar. Hierdoor is de 47Lden-norm nauwelijks handhaafbaar en brengt het ontwerpbesluit de omwonende burgers en andere belanghebbenden in een uiterst kwetsbare en rechtsonzekere positie. Zie voor nadere onderbouwing Bijlagenboek⁶ § 6.

De Minister laat voor windturbines veel meer hinder toe dan voor weg- en railverkeer is toegestaan. Zij vergelijkt de hinder bij 47Lden met de hinder door snelwegen, railverkeer, vliegvelden en industrieterreinen. Zij baseert zich daarbij op een TNO rapport⁵, echter op een manier die in strijd is met de feiten in dit rapport genoemd. Volgens VROM mag bij 47Lden circa 9% ernstig gehinderden worden verwacht, wat goed vergelijkbaar zou zijn met de norm voor weg- en railverkeer en industrielawaai. Het TNO rapport vertelt echter iets anders (zie fig. 3). De norm voor verkeer, 50Lden, betekent 3-10 maal minder hinder. Als we dit hinderniveau voor windturbines zouden toepassen, zou dat een Lden opleveren van 39-43 dB in plaats van 47dB. Zie voor nadere onderbouwing Bijlagenboek⁶ § 3. Deze conclusie komt overeen met het advies van het RIVM⁶ om in algemene regels 40Lden te hanteren. Het RIMV adviseert tevens om hogere waarden, tot het maximaal toelaatbare niveau, alleen in uitzonderlijke individuele gevallen toe te staan. De Minister schuift dit terzijde en verklaart in één klap het maximaal toelaatbare niveau van toepassing in alle situaties, ongeacht het type gebied. De ernstige hinder zal hierdoor niet 9% zijn zoals de Minister stelt, maar 19% aldus het RIVM.

Het vdBerg-effect bij hoge molens is slechts schijnbaar meegerekend. Hoge windmolens maken aan de grond meer lawaai dan men vroeger dacht, vooral bij stil weer met een stabiele atmosfeer. Het waait dan bij de gondel harder dan men beneden verwacht en de windturbines gaan meer geluid produceren. In de rekenvoorschriften is een poging gedaan om van de werkelijke windsnelheid bij de gondel uit te gaan. Daarbij maakt men echter de omgekeerde fout, want er zijn geen aparte omrekeningsvoorschriften voor een stabiele atmosfeer opgenomen. Met andere woorden, wist men vroeger beneden niet hoe hard het boven waait, nu weet men boven niet hoe hard het beneden waait. Men weet dus ook niet hoe sterk het achtergrondgeluid beneden is. Dit blijkt ook uit het geluidsonderzoek voor het MER voor de Noordoostpolder. Hierin wordt, nadat Lden is berekend, buiten de regels om nog eens een extra standaardcorrectie voor het v.d.Berg-effect toegepast.

AMvB zal wildgroei van windturbineparken veroorzaken. Windturbines zullen dus bij algemene regel geplaatst worden, dus zonder mogelijkheid voor de gemeente er iets aan te doen. Overall, waar dan ook. Dit zal tot gevolg hebben dat de windmolens op land op de verkeerde plekken komen te staan, ingegeven door welbegrepen eigenbelang van grondeigenaren en speculanten. Bij een correct systeem van geluidsnormering, zoals nu bestaat, zullen de juiste locaties worden gekozen en die zijn er legio. Het RIVM wijst daar ook op: met 40Lden is er nog zeker voor 7.000 Megawatt aan plaatsingsruimte op het land.

Fred Jansen, 9 februari 2011
voorzitter Nationaal Kritisch Platform Windenergie

⁵ TNO (2008) - Hinder door geluid van windturbines.

http://www.tno.nl/content.cfm?context=markten&content=publicatie&laag1=186&laag2=1&item_id=536

⁶ RIVM (2009) - Evaluatie nieuwe normstelling windturbinegeluid.

<http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/680300007.html>

nationaal kritisch platform windenergie

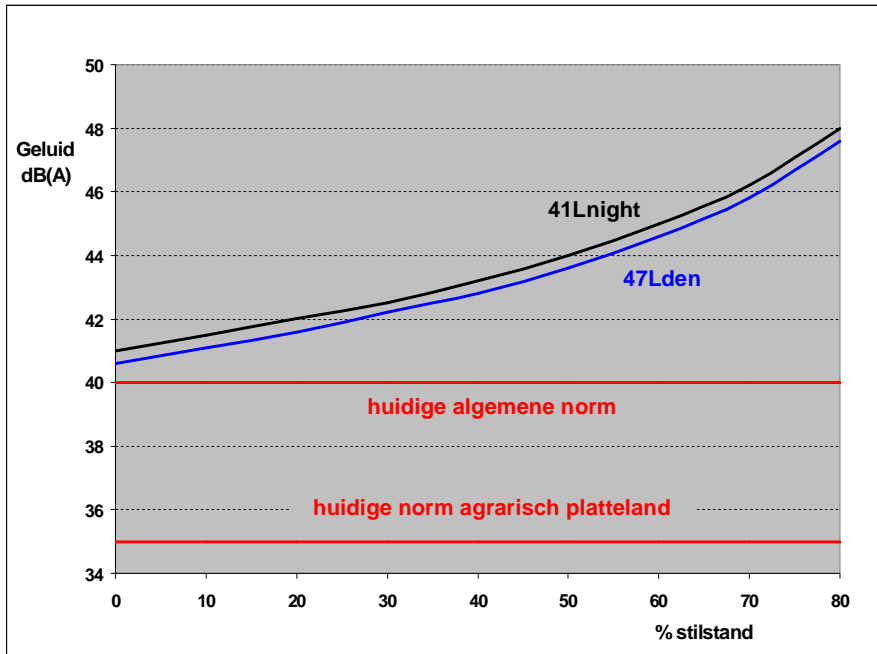
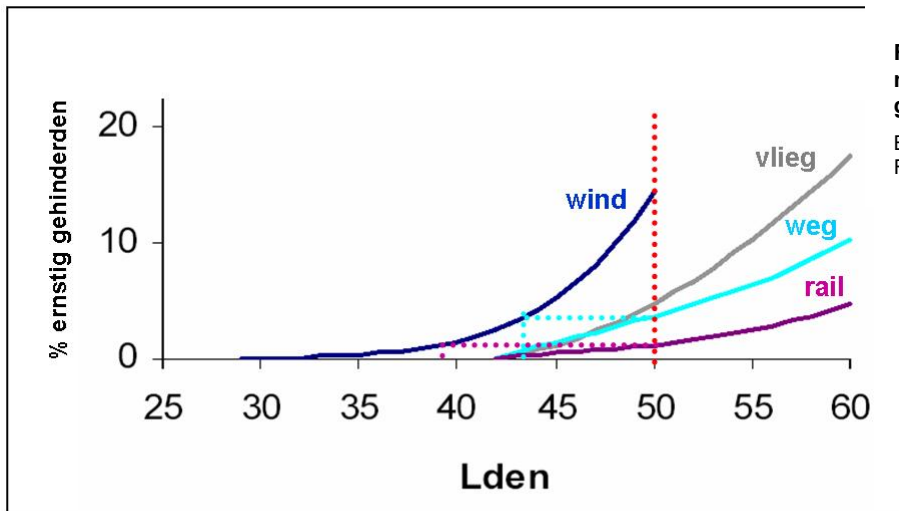


Fig. 1. Werkelijk optredende geluidbelasting volgens 47Lden en 41Lnight bij verschillende stilstandpercentages (in Nederland 50-60% van de tijd). Het verband geldt voor een constante geluidsbelasting over het hele etmaal.



Figuur 2. Geluidskarten voor de Zuidermeerdijk, Noordoostpolder (maximale variant). Links: het gebied waarbinnen de norm 47Lden wordt overschreden. Rechts: in blauw hetzelfde gebied voor de huidige algemene norm voor landelijk gebied (35 dB) die ook in de Noordoostpolder wordt gehanteerd, in groen voor de gemiddelde industriële norm (40 dB).

Bron: Windparken Noordoostpolder 480 MW, MER onderzoek geluid - Lichtveld Buis & Partners, Kenmerk : R068291aaA0.md, 10 juli 2009. Figuren IV.22 en VII.5. <http://www.windparknoordoostpolder.nl/pdf/091203-APP-I.pdf>



Figuur 3. Vergelijking percentage ernstig gehinderden binnenshuis door windturbines en door verkeersgeluid (vlieg-, wegen railverkeer). Bron Figuur D.2 in: TNO (2008) - Hinder door geluid van windturbines.

http://www.tno.nl/content.cfm?context=markten&content=publicatie&laag1=186&laag2=1&item_id=536